

Bijlage 9: Vragen en antwoorden n.a.v. Nota bodembeheer plas Marnemoende

K3 Delta heeft ons op 20 maart 2017 (bijlage 3A) al verzocht om gebiedsspecifiek beleid in de vorm van een Nota bodembeheer (bijlage 4) vast te stellen voor het toepassen van (gebiedseigen) baggerspecie met arseengehalten klasse B. Waarom stellen we dat nu pas vast?

Het baggeren van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel was in maart 2017 al definitief gegund. De aannemer had in zijn plan van aanpak aangegeven de baggerspecie niet af te voeren naar plas Marnemoende, maar naar (een) andere toepassingslocatie(s). Daarom was er op dat moment geen noodzaak om voor plas Marnemoende gebiedsspecifiek beleid vast te stellen. Zoals bekend heeft de aannemer die bezig was met de GHJ-baggerklus voor HDSR het werk in onvoltooide staat gestaakt.

K3 Delta heeft ons op 16 oktober 2017 (bijlage 3B) een hernieuwd verzoek gedaan om gebiedsspecifiek beleid vast te stellen, aangezien op dat moment door de aannemer gezocht werd naar alternatieven om de productie op te voeren. Waarom is er toen geen Nota bodembeheer vastgesteld?

Aangezien het wijzigen van de locatie een wezenlijke wijziging van de opdracht zou zijn en daarmee in strijd met het aanbestedingsrecht, was er ook toen geen aanleiding om gebiedsspecifiek beleid vast te stellen.

Waarom wordt de Nota bodembeheer in dit stadium - terwijl de aanbesteding nog niet heeft plaatsgevonden - vastgesteld?

Nu het werk weer wordt aanbesteed, behoort het storten van bagger t.b.v. de herinrichting van de plas Marnemoende ook tot de mogelijkheden. Hiervoor is het nodig dat er gebiedsspecifiek beleid wordt vastgesteld in de vorm van een Nota bodembeheer t.b.v. het toepassen van (gebiedseigen) baggerspecie. Omdat het voor de nieuwe aanbesteding van belang is, dat hierover tijdig (vooraf) duidelijkheid ontstaat, heeft het college besloten een ontwerp-Nota bodembeheer plas Marnemoende ter inzage te leggen. Dat is mede de reden dat het voorstel nu wordt voorgelegd aan het Algemeen bestuur. Een andere reden is dat we de commissie/AB-cyclus van mei/juni (jaarstukken 2017, voorjaarsnota 2018) niet verder willen belasten.

Waarom moet het AB deze Nota vaststellen?

De bevoegdheid tot het vaststellen van de Nota bodembeheer behoort toe aan het Algemeen bestuur. De mogelijkheid bestaat om dat - met goedkeuring van het AB - te mandateren. Aangezien het verondiepen van plassen een maatschappelijk gevoelig onderwerp is en ook niet vaak voorkomt, is er niet voor gekozen om deze bevoegdheid te mandateren.

Waarom is een Nota bodembeheer noodzakelijk?

Voor arseen geldt voor oppervlaktewaterlichamen die niet in beheer zijn bij het Rijk, dat baggerspecie van klasse B niet mag worden toegepast indien een arseengehalte boven de maximale waarde klasse A wordt aangetoond. In dat geval is toepassing alleen mogelijk als hiervoor gebiedsspecifiek beleid is vastgesteld in de vorm van een Nota bodembeheer.

Wat staat er in een inrichtingsplan?

In het inrichtingsplan staat wat het doel (nut en functionaliteit) van de herinrichting is, in welke (ruimtelijke) plannen dit onderbouwd wordt en hoe dit doel bereikt gaat worden. Ook is aangegeven hoe aan de eisen uit het Bbk, de Circulaire en de Handreiking wordt voldaan. Tot slot wordt vermeld hoe eventuele monitoring en het beheer van de plas na afronding gaat plaatsvinden. Het inrichtingsplan wordt ingediend door de initiatiefnemer, als onderdeel van de Bbk-melding.

Hoe verloopt de procedure bij het herinrichten van een diepe plas?

- Bagger mag worden toegepast voor het herinrichten van een diepe plas zoals de plas Marnemoende, voor de '*bevordering van natuurwaarden*'.
- De toestemming om die bagger dan feitelijk toe te passen moet worden geregeld door een 'Melding Besluit bodemkwaliteit' te doen bij het waterschap, met aanlevering van een inrichtingsplan.
- Als de bagger hogere concentraties stoffen bevat dan maximaal toelaatbare waarden (= generiek kader), kan niet worden volstaan met een melding + inrichtingsplan. Dan moet eerst voor die verhoogde concentraties stoffen worden bepaald of die alsnog toelaatbaar zijn. Die waarden moeten in een Nota bodembeheer (= gebiedsspecifiek kader) door het waterschap worden vastgelegd.
- Die Nota bodembeheer wordt van kracht door:
 - a) ter inzagelegging van het ontwerp van de Nota bodembeheer gedurende 6 weken;
 - b) verwerking van eventuele zienswijzen;
 - c) vaststelling van de definitieve Nota bodembeheer door het Algemeen Bestuur;
 - d) ter inzagelegging van de Nota bodembeheer voor beroep gedurende 6 weken;
 - e) doorlopen van de eventuele beroepsprocedure;
 - f) onherroepelijk worden van het besluit (de Nota bodembeheer).
- Daarna kan door de initiatiefnemer de toepassing van die bagger worden geregeld door voorafgaand aan de toepassing een melding Bbk, samen met het inrichtingsplan bij het waterschap in te dienen, onder verwijzing naar de Nota Bodembeheer.

De procedure bevindt zich nu in het stadium dat het Algemeen bestuur wordt gevraagd de Nota bodembeheer vast te stellen.

Kan er op basis van deze Nota bodembeheer ook andere bagger worden toegepast voor het verondiepen van plas Marnemoende?

De Nota is puur bedoeld om partijen bagger uit de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel waarin het Arseen-gehalte licht verhoogd is lokaal toe te kunnen passen in plas Marnemoende. Het toepassen van bagger van elders is in dit plan niet voorzien.

Verondiepen is alleen toegestaan als het om een nuttige toepassing gaat. Wat wordt verstaan onder nuttige toepassing?

Welke toepassingen als nuttig worden beschouwd, is opgenomen in artikel 35 van het Bbk. Voor de toepassing van baggerspecie in de plas Marnemoende is de nuttige toepassing, die vermeld staat onder sub d van artikel 35, relevant:

- d. toepassing van grond of baggerspecie in ophogingen in waterbouwkundige constructies en voor *het verondiepen en dempen van oppervlaktewater* met het oog op de hoogwaterbescherming, de doelstellingen van artikel 4 van de Kaderrichtlijn water, *de bevordering van de natuurwaarden* en de vlotte en veilige afwikkeling van de scheepvaart.

Hoe is getoetst of dit plan ook daadwerkelijk leidt tot natuurontwikkeling?

Om te kunnen beoordelen of dit plan inderdaad leidt tot natuurontwikkeling hebben wij ambtelijk advies gevraagd aan de afdeling fysieke leefomgeving FLO, Team Natuur en Landbouw N&L van de provincie Utrecht. Zij gaven aan dat dit plan leidt tot het versterken van de natuurwaarden van de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel. Het plan is daarnaast door de afdeling OSA getoetst op de ecologische aspecten van de herinrichting van plas Marnemoende. Naar aanleiding van onze opmerkingen is het inrichtingsplan aangepast. Met deze aanpassingen verwachten we dat de maatregelen succesvol zullen zijn.

De baggerspecie kan puin, asbest en explosieven bevatten. Is hier rekening mee gehouden en hoe wordt gewaarborgd dat deze verontreinigingen niet in de plas terecht komen?

In de overeenkomst die K3 uiteindelijk met de aannemer afsluit, zullen voorwaarden opgenomen worden ten aanzien van het maximale percentage aan bodemvreemd materiaal. Standaard is dit in hun overeenkomsten met ontdoeners 10% en maximaal 10x10x10cm. Dit betekent dat of de aannemer bij het baggeren al over een rooster moet baggeren of als dit niet kan er bij toepassing over een rooster verwerkt moet worden.

Zijn er voorbeelden van andere vergelijkbare projecten?

Het project dat de meeste overeenkomsten kent is de herinrichting van plas Koornwaard langs de Linge te Heukelum (zie ook website: <http://www.k3delta.nl/projecten/herinrichting-plas-koornwaard/>)

Andere projecten die alleen per schip worden gerealiseerd zijn:

- Veenoordkolk bij Deventer
- Roetwaarden en Hooge Waard bij Olst
- Oosterhoutse Waarden bij Nijmegen
- Koornwaard Empel bij Den Bosch
- Gamerensche Waarden bij Zaltbommel

Allemaal te vinden op: <http://www.k3delta.nl/projecten/>

Waarom is voor de herinrichting van de Hooge Kampse plas geen Nota bodembeheer vastgesteld?

De herinrichting van de Hooge Kampse plas is gestart vóór de inwerkingtreding van de Circulaire herinrichting van diepe plassen. Een Nota bodembeheer was op dat moment nog geen verplichting om af te kunnen wijken van het generieke beleid.

Wie gaat de Bbk-meldingen doen?

Er zal straks slechts 1 Bbk-Melding gedaan worden voor het gehele baggerwerk. Deze melding wordt door Grondbank GMG BV of Kaliwaal BV (beide onderdeel van K3Delta BV) verricht.

Is voor deze activiteiten ook een omgevingsvergunning nodig?

De Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) heeft namens de gemeente IJsselstein schriftelijk laten weten dat een omgevingsvergunning voor dit soort activiteiten alleen nodig is als dat in het bestemmingsplan is opgenomen. De ODRU heeft aangegeven dat vanuit het bestemmingsplan geen omgevingsvergunning vereist is voor de herinrichting van plas Marnemoende.

Vormen deze activiteiten geen risico voor de drinkwaterwinning?

Uit de 'Handreiking Grond- en oppervlaktewaterbescherming bronnen voor drinkwater bij ruimtelijke plannen' van de provincie Utrecht blijkt dat er geen nabijgelegen grondwaterbeschermingsgebieden bij plas Marnemoende aanwezig zijn.

Is er bij het toepassen van met arseen verontreinigde baggerspecie - onder het mom van natuurontwikkeling - niet gewoon sprake van het storten van afvalstoffen?

Het (landelijke) Besluit bodemkwaliteit (Bbk) stimuleert het hergebruik van bouwstoffen, grond en baggerspecie in plaats van het gebruik van primaire bouw- en grondstoffen. Uitgangspunt is dat toepassingen op grond van het Bbk niet mogen leiden tot onaanvaardbare milieuhygiënische risico's en dat het moet gaan om een nuttige en functionele toepassing van grond en baggerspecie. Het - onder voorwaarden - toepassen van (licht verontreinigde) toepasbare grond of baggerspecie kan de kosten van de ontwikkeling beperken. Maar een initiatief mag niet worden ingezet om - onder het mom van bijvoorbeeld natuurontwikkeling - het (goedkoop) afzetten van grond of baggerspecie mogelijk te maken (= storten).

Onder nuttige toepassing van herbruikbare grond en baggerspecie wordt bijvoorbeeld verstaan: gebruik voor de aanleg van geluidswallen of *voor het verondiepen van oppervlaktewater met het oog op natuurontwikkeling*. Alleen grond en baggerspecie die voldoen aan alle normen om voor hergebruik in aanmerking te komen (= toepasbaar) mogen worden toegepast. Ernstig verontreinigde grond en baggerspecie zijn uitgesloten van nuttige toepassing op grond van het Bbk (= niet toepasbaar) en moeten worden afgevoerd naar een afvalstoffenverwerker.

K3 Delta heeft een inrichtingsplan opgesteld waarin is aangegeven hoe zij natuurontwikkeling willen bevorderen door het verondiepen van plas Marnemoende met toepasbare baggerspecie uit de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel. De niet-toepasbare baggerspecie wordt afgevoerd naar een rijksbaggerdepot.

De toetsing van het inrichtingsplan en het verzoek K3 Delta om gebiedsspecifiek beleid in de vorm van een Nota bodembeheer vast te stellen zijn uitgevoerd door de afdeling V&H in samenspraak met de regiobeheerder en juridische zaken. Hierbij is o.a. getoetst of het plan daadwerkelijk leidt tot natuurontwikkeling en of het plan niet leidt tot onaanvaardbare milieuhygiënische risico's. Om belangenverstrengeling te voorkomen zijn de toetsing aan de regelgeving en de aanbesteding van de baggerwerkzaamheden ambtelijk strikt gescheiden gehouden.

Kan de met arseen verontreinigde baggerspecie zonder risico worden toegepast?

In de Handreiking zijn de extra eisen ten aanzien van arseen (arseengehalte maximaal klasse A) opgenomen, omdat bij de toepassing in (diepe) vrijliggende plassen vaak direct contact is met het (diepe) grondwater. In paragraaf 3.4 van de Nota bodembeheer is beschreven dat dit risico zeer beperkt is. Er zijn geen kwetsbare objecten in de nabijheid van plas Marnemoende aanwezig. Bovendien is vanuit de geohydrologie sprake van een veilige situatie. Eventueel uitlogende stoffen worden niet verder verspreid naar het grondwater in de omgeving. Daarom is verruiming van de arseennorm (maximaal klasse B) verantwoord.

De extra eis ten aanzien van arseen geldt overigens alleen voor wateren die niet in beheer zijn bij het Rijk. In rijkswater blijken effecten op dieper grondwater namelijk veel minder aanwezig. De Gekanaliseerde Hollandsche IJssel was tot 1 januari 2014 rijkswater. Aangezien de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel nu geen rijkswater meer is, zijn de extra eisen ten aanzien van arseen van toepassing. Dat is de reden dat het noodzakelijk was om gebiedsspecifiek beleid in de vorm van een Nota bodembeheer vast te stellen voor het toepassen van baggerspecie uit de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel met arseengehalten hoger dan de maximale waarde klasse A (maar lager dan de maximale waarde klasse B) in plas Marnemoende.

Krijgen de eigenaren van de plas ervoor betaald, als het waterschap daar bagger laat storten?

Het - onder voorwaarden - toepassen van (licht verontreinigde) toepasbare grond of baggerspecie kan de kosten van de ontwikkeling beperken. Maar een initiatief mag niet worden ingezet om - onder het mom van bijvoorbeeld natuurontwikkeling - het (goedkoop) afzetten van grond of baggerspecie mogelijk te maken (= storten).

Of de eigenaren betaald krijgen speelt geen rol bij de afweging over het al dan niet vaststellen van de Nota bodembeheer. Dat is een zaak tussen K3 Delta en de eigenaren. Bij de afweging hebben we uiteraard wel getoetst of er sprake is van een nuttige toepassing.

Het waterschap besteedt de baggerwerkzaamheden uit aan een aannemer die zelf de keuze heeft of de bagger wordt afgevoerd naar Marnemoende of naar een andere locatie.